

OPEN ACCESS

DOI: 10.25040/ntsh2025.01.27

Адреса для листування: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, вул. Пекарська 69, Львів, 79010, Україна.

Е-пошта: adamovych.o@gmail.com

Надійшла до редакції: 31.03.2025

Прийнята до друку: 24.04.2025

Опублікована: 20.06.2025

ORCID IDs

Олена Адамович:

<http://orcid.org/0000-0001-5729-1118>

Іван Дісковський:

<http://orcid.org/0000-0003-2344-2461>

Конфлікт інтересів: відсутній

Особистий внесок авторів:

Написання, редагування і затвердження остаточного варіанту – Олена Адамович, Іван Дісковський.

Дозвіл комісії з питань біоетики: для цієї статті не потрібне схвалення комісії з питань біоетики.

Фінансування: підготовка цього рукопису не потребувала фінансування.

© Всі автори, 2025

ШЕВЧЕНКО ПОНАД ПРОСТОРОМ І ЧАСОМ

Олена Адамович, Іван Дісковський

*Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького, Львів, Україна*

11 березня 2025 року у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького відбулась Урочиста академія з нагоди 211-х роковин від дня народження Т.Г. Шевченка «Шевченко понад простором і часом», організована Лікарською комісією Наукового товариства імені Шевченка (НТШ). Шевченківські дні щороку відзначають заходами, присвяченими вшануванню пам'яті геніального поета, художника, письменника, скульптора та борця за волю України – Тараса Григоровича Шевченка.

На початку урочистої події гостей привітали голова Лікарської комісії НТШ професорка Зоряна Масна, ректор ЛНМУ імені Данила Галицького професор Орест Чемерис та голова Наукового товариства імені Шевченка академік Роман Кушнір, який розповів про більш як 150-річну діяльність НТШ.

У своїй доповіді завідувачка кафедри українознавства та філософії ЛНМУ імені Данила Галицького професорка Тетяна Єщенко «Шевченко – архітектор українського духу» означила вплив постаті Тараса Шевченка на сутність української нації та глибинний зміст його безсмертної творчості. А більш детально про біографію поета та феномен його «Кобзаря» розповів історик, знавець львівських старожитностей, письменник і музикант Ілько Лемко.

Також слухачі мали нагоду зачаруватися Шевченковою лірикою у виконанні актриси театру імені Марії Заньковецької, народної артистки України Олександри Гуменецької, та насолодитися музичною Шевченкіаною – від заслуженої академічної капели України «Трембіта» (художній керівник і головний диригент – народний артист України Микола Кулик, режисерка-постановниця – заслужена працівниця культури України Марія Христинич).

Ключові слова: Шевченко, Кобзар, капела «Трембіта».

SHEVCHENKO BEYOND SPACE AND TIME

Olena Adamovych, Ivan Diskovskyi

*Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Lviv,
Ukraine*

On March 11, 2025, the Solemn Academy “Shevchenko Beyond Space and Time” was held at Danylo Halytsky Lviv National Medical University, organized by the Medical Commission of the Shevchenko Scientific Society (SSS). Every year, Shevchenko Days are marked with events dedicated to honoring the memory of the brilliant poet, artist, writer, sculptor and fighter for the freedom of Ukraine—Taras Hryhorovych Shevchenko. The event began with welcoming speeches by Professor Zoriana Masna, Chair of the Medical Commission of the SSS, Professor Orest Chemerys, Rector of the University, and Academician Roman Kushnir, President of the SSS, who spoke about the 150-year legacy of the Society.

The presentation by Professor Tetiana Yeshchenko, Head of the Department of Ukrainian Studies and Philosophy at the University, titled “Shevchenko—the Architect of the Ukrainian Spirit,” allowed attendees to grasp the impact of Taras Shevchenko on the soul of the Ukrainian nation and the profound meaning of his immortal works. Historian, local expert, writer, and musician Ilko Lemko provided a deeper look into the poet’s biography and the phenomenon of his “Kobzar.”

The audience also enjoyed Shevchenko’s lyrical works performed by Oleksandra HUMENETSKA, People’s Artist of Ukraine and actress at the Maria Zankovetska Theater, as well as the “Musical Shevchenkiana” performed by the Honored Academic Capella of Ukraine “Trembita” (Artistic Director and Chief Conductor—People’s Artist of Ukraine Mykola Kulyk, Director—Honored Worker of Culture of Ukraine Mariia Khrystynych).

Keywords: Shevchenko, Kobzar, Trembita Capella.

OPEN ACCESS

DOI: 10.25040/ntsh2025.01.27

For correspondence: Danylo Halytsky Lviv National Medical University, 69 Pekarska Street, Lviv, Ukraine, 79010

Email: adamovych.o@gmail.com

Received: 31 Mar 2025

Accepted: 23 Apr, 2025

Published: 20 Jun, 2025

ORCID IDs

Olena Adamovych:

<http://orcid.org/0000-0001-5729-1118>

Ivan Diskovskyi:

<http://orcid.org/0000-0003-2344-2461>

Conflict of Interest: none

Authors’ Contribution:

Writing, editing, and final approval of the manuscript - Olena Adamovych, Ivan Diskovskyi

Ethics Committee Approval: not required for this review.

Funding: The preparation of this manuscript did not require **Funding**.

© All authors, 2025

*Я кулею московською
Пробитий на проліт,
Встаю, щоб знов
Послухати
Шевченків Заповіт*

Дмитро Павличко

Перший місяць весни для більшості українців традиційно асоціюється з Днем народження Тараса Григоровича Шевченка (1814-1861 рр.), генія українського народу, чиї слова є особливо актуальні і пророчі на четвертому році повномасштабної війни з російськими окупантами. Проникливі і правдиві рядки духовного пророка українців цитували на Майдані, з ними ринули у бій, їх карбували на щитах і снарядах, щоб нищити ворога. Шевченкове слово запалює патріотичний вогонь у серцях наших воїнів, надихає на звитягу, зворушує у хвилини забуття...

Шевченківські дні щороку відзначають імпрезами, присвяченими вшануванню пам'яті геніального поета та борця за волю України.

Яскравою подією в цьогорічній плеяді заходів Шевченкіани стала Урочиста академія «Шевченко понад простором і часом», організована Лікарською комісією Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) до 211-річчя Тараса Шевченка у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького (рис.1).

Розпочалася зустріч хвилиною мовчання на честь пам'яті героїв, які віддали свої життя за волю і незалежність України, та подяки нашим Збройним силам.

З вітальним словом до присутніх звернулася голова Лікарської комісії НТШ, професорка Зоряна Масна.

– Кожен народ має у своїй історії особливу постать, величну і водночас близьку, неперевершену і незбагненну, яка є проявом народної душі. Такі особистості воістину підносяться над просторами і не підвладні часові, – наголосила промовиця. – Для

Рисунок 1. Урочиста академія «Шевченко понад простором і часом»

*I, pierced through by a Moscow bullet,
Rise again
To once more hear
Shevchenko's Testament*

Dmytro Pavlychko

For most Ukrainians, the first month of spring is traditionally associated with the birthday of Taras Hryhorovych Shevchenko (1814–1861)—a genius of the Ukrainian people whose words remain especially relevant and prophetic in the fourth year of the full-scale war with the Russian occupier. His words were quoted during the Maidan protests, carried into battle, and inscribed on shields and shells. They ignite fire in the hearts of our warriors, enchant and inspire.

Every year, Shevchenko Days are marked with events dedicated to honoring the memory of the brilliant poet and fighter for the freedom of Ukraine.

Both on weekdays and holidays, we turn to the works of the great Kobzar. Every year, Shevchenko Days are marked with events

honoring the memory of this brilliant poet and freedom fighter for Ukraine.

A highlight of this year's Shevchenkiana was the Solemn Academy "Shevchenko Beyond Space and Time" (Fig. 1), organized at Danylo Halytsky Lviv National Medical University by the Medical Commission of the Shevchenko Scientific Society.

The meeting began with a moment of silence to honor the memory of the heroes who gave their lives for Ukraine's freedom and independence, followed by gratitude to the Armed Forces of Ukraine.

Professor Zoriana Masna, Chair of the SSS Medical Commission, addressed the audience with a welcome speech, noting that every nation had a unique figure in its history—majestic and close at once, unmatched and incomprehensible, a manifestation of the national soul. Such a figure rises beyond space, and time has no power over them.

Figure 1. Solemn Academy "Shevchenko beyond space and time"

українців саме такою постаттю є Тарас Шевченко – Пророк і Мойсей, геній і велетень українського духу!

Наскільки важливими є такі урочистості у наш непростий час, наскільки знаковим є те, що Шевченко досі кличе на розмову і збирає повні зали, відзначив у своєму виступі ректор ЛНМУ імені Данила Галицького професор Орест Чемерис. Адже саме Шевченкові твори надихають на боротьбу, допомагають відстоювати державні цінності та європейський вибір України.

Більш детально про вплив видатної постаті Кобзаря та його творчої спадщини на формування світогляду українського народу, а також про історію НТШ розповів голова Наукового товариства імені Шевченка академік Роман Кушнір.

– Свою просвітницьку та державотворчу діяльність Товариство провадить уже понад 150 років, – нагадав Роман Михайлович. – І

кожна з комісій НТШ та кожен його осередок вносять свій вагомий внесок у піднесення ідей та поглядів Шевченка, збереження їх для наступних поколінь (рис. 2).

Своїм баченням впливу Тараса Шевченка та його творчості на сутність української нації поділилася з присутніми завідувачка кафедри українознавства та філософії ЛНМУ імені Данила Галицького професорка Тетяна Єщенко (рис. 3), виступивши із доповіддю «Шевченко – архітектор українського духу», присвяченій українцям окупованого Донецька.

– Шевченкове слово несе для нас глибинний зміст, а «Кобзар», неначе Біблія, став духовним кодексом українців, – так возвеличила пані Тетяна геніального поета і розкрила пророче єство його поезії. – Шевченко, як справжній Пророк, зміг розгледіти крізь роки і століття криваву війну з московським супостатом, надихнути нащадків на боротьбу, викарбувати формулу національної гідності та

Рисунок 2. Гостей заходу вітали голова Наукового товариства імені Шевченка академік Роман Кушнір, голова Лікарської комісії НТШ професорка Зоряна Масна та ректор ЛНМУ імені Данила Галицького професор Орест Чемерис

For the Ukrainian people, that figure is Taras Shevchenko, who is honored as the Ukrainian Prophet and Moses, a genius and giant of the Spirit.

Professor Orest Chemerys, University Rector, emphasized how critical such ceremonies are in our challenging times and how symbolic it is that they gather full halls. Shevchenko's works inspire resistance, help defend the Ukrainian people's national values, and affirm their European choice.

Academician Roman Kushnir, Chair of the SSS, elaborated on the influence of the prominent figure of the Kobzar, his creative legacy on the worldview of the Ukrainian people, and the history of the Ukrainian Shevchenko Scientific Society. The Society has been carrying out its educational and nation-building activities for over 150 years, with each commission and branch making a significant contribution to preserving the ideas and views of this excellent Ukrainian and passing them on to future generations (Fig. 2).

Professor Tetiana Yeshchenko, Head of the Department of Ukrainian Studies and Philosophy at the University, shared her perspective on the influence of Taras Shevchenko and his work on the soul of the Ukrainian nation in her lecture "Shevchenko—Architect of the Ukrainian Spirit," dedicated to Ukrainians of occupied Donetsk (Fig. 8). Shevchenko's word carries deep meaning, and the "Kobzar" is often called the Bible, a spiritual code of Ukrainians. Shevchenko foresaw through time, predicting the war with the moscow aggressor, inspiring descendants to fight, formulating a code of national dignity, and shaping the archetype of the warrior hero.

The national spirit, sacrifice, courage, and Cossack glory are what we see today in each of our defenders. We hear his words echo in the voices of leaders, see his image in artworks and symbols of resistance... His immortal lines—"Fight and you shall overcome!" and "Break your chains!"—are the national code of freedom that drives the struggle for the

Figure 2. Guests are welcomed by the President of the Shevchenko Scientific Society, Academician Roman Kushnir; Chair of the SSS Medical Commission, Professor Zoriana Masna; and Rector of Danylo Halytsky LNMU, Professor Orest Chemerys

сформувати архетип героя-воїна. Національний дух, відданість, мужність, козацька слава і честь – це те, що ми бачимо сьогодні у кожному з наших захисників. Ми чуємо відлуння Шевченкових слів у голосах наших провідників, бачимо його образ у творах мистецтва, у символах боротьби... Його безсмертне «Борітеся – поборете!» та «Кайдани порвіте!» – національний код свободи українців, що спонукає боротися за право бути собою, розмовляти українською мовою, пам'ятати свою історію та знову і знову повставати проти тиранії.

Минають роки і століття, а гострота і сила Шевченкового слова досі жива. Рядки «Кобзаря» торкаються наших душ своєю простою, мудрістю, щирістю і всеосяжним змістом. Музикою звучать у серці...

Як же збагнути його феномен та багатогранність?

Симфонію Шевченкового «Кобзаря» відкрив слухачам у новому ключі історик за освітою, а за покликанням – дослідник львівської старовини, письменник і музикант Ілько Лемко (рис. 3).

Приховані символи, влучні алегорії та доле-носні пророцтва, всю повноту і точність яких ми змогли досягнути лише через десятиліття після смерті Великого Митця, нікого не залишили байдужим. Присутні дізнались, як часто культові персонажі Шевченка носили імена його матері, улюбленої молодшої сестрички чи дівчини, що стала першим коханням юного Тараса; кого з видатних діячів того часу та історичних постатей твори Шевченка возвеличували, а кого – зневажали... Важкі роки кріпацтва, служба у війську, заслання, недовгий відтинок життя на волі – кожен із цих періодів знайшов своє віддзеркалення у поезії, картинах, скульптурі чи прозі Шев-

Рисунок 3. Виступи гостей заходу: народної артистки України Олександри Гуменецької (ліворуч угорі); історика, письменника і поета Ілька Лемка; завідувачки кафедри українознавства та філософії ЛНМУ імені Данила Галицького професорки Тетяни Єщенко (праворуч угорі); заслуженої академічної капели України «Трембіта» (художній керівник і головний диригент – народний артист України Микола Кулик, режисерка-постановниця – заслужена працівниця культури України Марія Христинич)

right to be oneself, to speak Ukrainian, to remember one's history, and to rise again and again against tyranny.

Years and centuries pass, but the sharpness and strength of Shevchenko's words remain alive. The lines of the "Kobzar" touch the soul with their simplicity, wisdom, sincerity, and profound meaning. They sound like music in the heart..

How can we comprehend his phenomenon and grasp his multifaceted nature?

The symphony of Shevchenko's "Kobzar" was revealed in a new light during the presentation by Ilko LEMKO, a historian by education and, by calling, a Lviv expert, writer, and musician (Fig. 3).

Hidden symbols, apt allegories, and fateful prophecies—the full scope and accuracy we could grasp only decades after the great artist's

death—left no one indifferent. Attendees learned how Shevchenko's iconic characters often bore the names of his mother, his beloved younger sister, or his first love. They discovered which prominent historical figures were glorified in Shevchenko's works and who received only the poet's disdain. The difficult years of serfdom, military service, exile, and brief periods of freedom—each phase of his life was reflected in his poetry, paintings, sculpture, or prose. Although Shevchenko never visited Halychyna, he referenced it in his works, describing the majestic Carpathian Mountains. Wherever fate led Shevchenko, the heart of the philosopher, educator, brilliant thinker, and tireless fighter for Ukraine's freedom, always yearned for his homeland.

Shevchenko's lyric poetry is one of the greatest mysteries of world literature. It encompasses a broad thematic and genre range and is characterized by emotional versatility. In his verses, the poet managed to convey the soul

Figure 3. Speeches of event guests: People's Artist of Ukraine Oleksandra Humenetska; historian, writer and poet Ilko Lemko; professor, head of the Department of Ukrainian Studies and Philosophy of the LNMU Tetyana Yeshchenko; and the Honored Academic Choir of Ukraine "TREMBITA"

ченка. Незважаючи на те, що Кобзар ніколи не відвідував Галичину, він згадає її у своїх творах, описуючи величні Карпатські гори. Куди б не заносила його доля, серце філософа і просвітителя, геніального мислителя і невтомного борця за волю України завжди лінуло до Батьківщини.

Шевченкова лірика – одна з найбільших загадок світової поезії. Вона охоплює широкий тематично-жанровий діапазон із властивою їй неймовірною емоційною різноплановістю. У своїх віршах поетові вдалося увиразнити душу, багатий внутрішній світ простої людини, показати, що однією з етнічних ознак українців є жага до прекрасного, уміння бачити у буденності піднесену красу. Затамувавши подих, переповнений зал зачудовано вслухався у рядки Шевченкової «Лілеї», переживаючи разом із героїнею, та збурювався під безсмертні рядки «Кавказу» у виконанні актриси театру імені Марії Заньковецької, народної артистки України Олександри Гуменецької (рис. 3).

Важко назвати серед світових геніїв ім'я ще якогось поета, окрім Шевченка, вірші якого переливались би таким широким потоком у музичні твори. Він, без сумніву, «наймузичніший» поет у світовій літературі, а в українській музиці окремим могутнім пластом виокремлюється музична Шевченкіана.

Тож учасники зустрічі мали чудову нагоду насолодитися «Розмовою із Шевченком» від капели «Трембіта», рис. 3.

Перші ж акорди музики у поєднанні з чарівними голосами солістів створили неповторну, магічну атмосферу, коли кожному

здавалося, що слова Шевченка лунають не лише зі сцени, а й у їхніх власних серцях. «Вітре буйний», «Не однаково мені», «Садок вишневий коло хати» та інші величні твори одразу заворожили слухачів, а на рядках «Заповіту» і «Реве та стогне Дніпр широкий» зал підіймався, мов єдине ціле, вшановуючи пам'ять нашого великого Патріота.

До проведення Урочистої академії активно долучились працівники Наукової бібліотеки ЛНМУ імені Данила Галицького, які у фойє актової зали організували виставку видань творів Тараса Шевченка та робіт, що описують його життєвий і творчий шлях. Також можна було помилуватись портретом Кобзаря роботи відомого українського митця, члена Національної спілки художників України Володимира Риботицького, що завітав на свято.

Завершилася зустріч спільним виконанням Гімну України усіма присутніми та артистами капели «Трембіта».

Збереження та популяризація культурної спадщини Тараса Григоровича Шевченка є особливо важливими для українського народу в часі війни. Творчість Кобзаря єднає, допомагає долати труднощі та вселяє в серця гордість за те, що ми, українці – найпатріотичніша нація, яка змушена відстоювати майбутнє всього цивілізованого людства зі зброєю в руках ціною своїх життів. Саме участь у таких заходах додає віри, що перемога вже близько, бо сам Шевченко нас благословив: «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святая»!

and rich inner world of the ordinary person, perhaps because one of the ethnic traits of the Ukrainian people is a love for beauty and the ability to see the sublime in the ordinary. Holding their breath, the audience listened with admiration to the lines of Shevchenko's "Lileya," empathizing with the heroine, and was stirred by the immortal lines of "The Caucasus," as performed by Oleksandra Humenetska, People's Artist of Ukraine and actress of the Maria Zankovetska Theater (Fig. 3)

It is hard to name another global literary genius besides Shevchenko, whose poetry has been extensively transformed into musical compositions. Without a doubt, he is the most 'musical' poet in world literature, and in Ukrainian music, the 'Musical Shevchenkiana' stands as a powerful and distinct domain.

Thus, attendees had the opportunity to enjoy "A Conversation with Shevchenko" performed by the Honored Academic Capella of Ukraine "Trembita" (Artistic Director and Chief Conductor—People's Artist of Ukraine Mykola Kulyk, Director—Honored Worker of Culture of Ukraine Mariia Khrystynych).

From the first chords, combined with the enchanting voices of the soloists, a unique and magical atmosphere was created—as if Shevchenko's words resonated not only from the stage but also within each listener's heart. "The Wild Wind," "I Do Not Care," "The Cherry

Orchard by the House," and other majestic pieces captivated the audience. When "The Testament" and "The Dnipro Roars and Groans" were performed, the entire everyone stood up on their feet as one, honoring the memory of the great patriot of the Ukrainian people.

Employees of the Scientific Library of the University actively participated in organizing the Academy by arranging an exhibition in the auditorium lobby featuring editions of Taras Shevchenko's works and publications about his life and creative journey. Visitors could also admire a portrait of the Kobzar by Volodymyr Rybotytskyi, a renowned Ukrainian artist and member of the National Union of Artists of Ukraine, who was also present at the event.

The meeting concluded with the joint performance of the National Anthem of Ukraine by the Honored Academic Capella "Trembita" and all those present

The preservation and popularization of the cultural heritage of Taras Hryhorovych Shevchenko are especially important for the Ukrainian people in times of war. The Kobzar's work unites us, helps us overcome difficulties, and inspires pride in our hearts that we are Ukrainians, the most patriotic nation, forced to defend the future of all civilized humanity with weapons in our hands. Participation in such events gives us faith that victory is near because truth, glory and holy will are for us!